

=====

INFORME D'ÚS INTERN

=====

INDICADORS D'ENSENYAMENT DE CATALUNYA

Barcelona, juliol de 1995

Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu
Departament d'Ensenyament de la Generalitat
de Catalunya

I N D E X

	PÀGINA
Introducció	4
1.- Indicadors de context	19
1.1.- Nivell general de formació	19
1.2.- Nivell de formació per sexes	22
1.3.- % de la població entre 5 i 29 anys	24
1.4.- Taxa d'activitat per nivell de formació	25
1.5.- Atur dels joves i dels adults	26
1.6.- PIB per habitant	29
2.- Indicadors de recursos	31
2.1.- Despeses d'educació en % del PIB	32
2.2.- Despesa pública d'educació en % despesa total ..	35
2.3.- % de despesa i d'efectius per nivell escolar ...	36
2.4.- Despesa d'educació per font de finançament	38
2.5.- Despeses de funcionament i de capital	39
2.6.- Despeses unitàries per nivell d'ensenyament	44
2.7.- Despeses unitàries en % del PIB ph	45
2.8.- Despeses unitàries relatives	46
2.9.- Docents i no docents en % població activa	47
2.10.- Ratio alumnes/professor	48

3.- Indicadors de processos	49
3.1.- Escolarització a l'ensenyament reglat	49
3.2.- Taxa neta de pre-escolarització	53
3.3.- Escolarització a secundària	54
3.4.- Taxa de nou-inscrits a l'ensenyament superior ..	57
4.- Indicadors de resultats	58
4.1.- Taxa d'obtenció del diploma de secundària	59
4.2.- Taxa d'obtenció d'un diploma universitari	60
4.3.- Diplomes científics en % diplomes totals	62
4.4.- Diplomes científics en % població activa	63
4.5.- Taxa d'atur per nivell de formació	64
Cloenda	65

INTRODUCCIÓ.

1.-Contextuació bàsica.

1.1.- Antecedents.

Durant les darreres dècades s'ha produït en el nostre entorn socio-cultural una forta acceleració de la dinàmica social, que ha repercutit també en el camp de l'educació.

Els 70 i els 80 han estat testimonis de la universalització de l'ensenyament. Un salt quantitatiu necessari i peremptori que ha hagut de deixar de banda consideracions sobre els seus possibles efectes devaluatoris en la qualitat d'una educació que havia estat fins aleshores de minories.

Ja al 1.983, però, als EEUU, l'informe **Gardner** "A nation at risk: the imperative for educational reforme" va encendre el pilot d'alerta quant a la qualitat - i eficiència social, per tant - del sistema educatiu en aquell país. Poc després, al 1.988, i presumiblement com a conseqüència, el **Centre per a la Recerca i la Innovació Educatives (CERI)** de l'OCDE va posar en marxa el projecte **INES** (Indicadors dels Sistemes Educatius).

1.2.- Els Indicadors dels Sistemes Educatius.

Els Indicadors d'Ensenyament del Projecte **INES** són, fonamentalment, dades estadístiques, que no s'esgoten, però, en la simple mesura d'un fenomen, sinó que es constitueixen en elements d'un sistema que respon a un model teòric o marc conceptual determinat.

En el cas dels Indicadors, es tracta del model "inputs/outputs", complementat amb la descripció d'alguns aspectes del procés, és a dir, de la "caixa negra".

Les fonts estadístiques són dues: l'estadística oficial de cada Estat, centralitzada a l'EUROSTAT, i les enquestes específiques de nivell internacional.

La coordinació interestatal del projecte es duu a terme mitjançant un comitè científic i diverses xarxes amb objectius específics, en les quals estan representats els països membres.

Cal tenir en compte que l'**INES** és un Projecte en "rodatge", que no té prevista la consolidació del model fins a la fi del 1.996. En el decurs d'aquests 8 anys, ha passat per diverses etapes:

- . exploració del tema (1.988-89)
- . elaboració del model (1.990-91)
- . producció d'indicadors (1.992-96).

És durant aquesta tercera etapa que s'ha esdevingut la divulgació del concepte "Indicadors del Sistema Educatiu", mitjançant la publicació de tres reculls d'Indicadors d'Ensenyament, que, amb el mateix títol "EDUCATION AT A GLANCE. OECD Indicators", s'han editat al 1.992, al 1.993 i, el darrer, a l'abril de 1.995.

Els 38 Indicadors recollits en l'edició del 93 s'articulen en els següents blocs:

- 1.- Indicadors de context: 7 indicadors
- 2.1. Indicadors de recursos : 10 indicadors
- 2.2. Indicadors de procés: 11 indicadors
- 3.- Indicadors de resultats: 10 indicadors

El sentit d'aquesta estructura admetria la següent explicitació esquemàtica: assentats en, i condicionats per, una realitat les dades bàsiques de la qual (demogràfiques, econòmiques, socio-culturals) reflecteixen els **indicadors de context**, esmercem uns esforços (**indicadors de recursos**) per garantir un determinat funcionament d'un determinat servei (**indicadors de procés**) els **resultats** del qual haurien d'abocar en una modificació positiva d'algunes de les dades bàsiques de l'entorn.

L'objectiu dels Indicadors d'Ensenyament és proporcionar a l'Administració educativa una representació analítica - o diagnòstica - del funcionament del Sistema, tot fent evidents, per comparació a nivell internacional, els desajustos i punts dèbils que requeriran accions polítiques, puntuals o globals, per tal d'introduir-hi les correccions necessàries.

1.3.- El Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu.

Internacionalment, doncs, s'iniciava la dècada dels 90 sota el signe de l'avaluació de la qualitat educativa. A Espanya, l'article 62 de la LOGSE (LO 1/90, de 3 d'octubre) institucionalitza per primera vegada l'avaluació del Sistema Educatiu, tot promovent la creació d'un **Instituto Nacional de Calidad y Evaluación (INCE)** i establint que les Administracions educatives amb competències plenes avaluin el propi Sistema Educatiu en el seu àmbit.

Ja abans de la creació de l'INCE (Decreto 928/93, de 18 de juny), el Departament d'Ensenyament crea (Ordre de 24 de maig de 1.991) el **Consell Assessor per a l'Avaluació de la Implantació de la Reforma Educativa a Catalunya**. Se li encomana la funció òbvia, però també, amb una enorme càrrega projectiva,

"elaborar informes i propostes en relació amb l'evolució a mitjà i llarg termini del sistema educatiu als països europeus i amb els seus sistemes d'avaluació."

El ponent del present Informe rep ja aleshores l'encàrrec de la Secretària del Consell de fer el seguiment bibliogràfic sobre el tema dels Indicadors d'Ensenyament.

El 9 de desembre de 1.993 el Departament d'Ensenyament crea, sobre les bases del Consell Assessor, derogat a partir d'aquest moment (Decret 305/93), el **Consell Superior d'Avaluació del**

Sistema Educatiu.

Al maig del 94, el Secretari General del Departament s'interessa formalment pel tema dels Indicadors d'Ensenyament que elabora l'OCDE. Aquest interès queda recollit en el document "Objectius i Pla de Treball del Consell", que, a l'apartat e) del punt I, es proposa:

"Elaborar un sistema d'Indicadors d'Ensenyament que donin informació sobre el grau d'eficàcia i eficiència del sistema educatiu català i que permetin la comparació estatal i internacional sobre el context, el funcionament i els resultats del sistema educatiu català."

L'1 de juliol, el President del Consell nomena els membres del **Grup de Treball** que durà a terme aquesta tasca i que es constitueix com a tal l'11 de juliol del 94.

2.- L'elaboració dels Indicadors del Sistema Educatiu de Catalunya.

2.1.- Composició del "Grup de Treball".

El Grup de Treball encarregat de l'elaboració dels Indicadors d'Ensenyament per a Catalunya està format pels membres següents:

a) Pel Consell Superior d'Avaluació:

- * Octavi Fullat i Genís, President del Consell
- * Mireia Montané i Tuca, Secretària del Consell
- * Dolors Iduarte i Despuig, Secretària Executiva del Consell
- * Cassià Pérez i Casas, Secretari del "Grup de Treball"
d'Indicadors, ponent de l'Informe

b) Pel Gabinet del Secretari General:

- * Jaume Tort i Bardolet, Assessor del Conseller en matèria d'Avaluació externa del Sist.Educ.

c) Per la Subdirecció General d'Estudis i Organització:

- * Rosa Amargós i Torruella, Subdirectora General
- * Mariona Alsius i Clavera, Gabinet Tècnic
- * Isabel Fons i Serrano, Gabinet Tècnic

d) Per la Subdirecció General de la Inspecció:

- * Oriol Busquets i Prat, Responsable d'Avaluació

e) Per les Universitats catalanes:

- * Josep Montané i Capdevila, Catedràtic d'Orientació

Educativa del Departament de Mètodes i Diagnòstic en
Educació, de la Universitat Autònoma de Barcelona

* Josep Andreu Martín i Rioja, Director de l'ICE de la
Universitat Politècnica de Barcelona

* Rafael Bisquerra i Alzina, Professor Titular del
Departament de Mètodes i Diagnòstic en Educació, de la
Universitat de Barcelona

2.2.- Plantejament i procés d'elaboració.

A la reunió de constitució de l'11 de juliol, el Grup de Treball es proposa un doble objectiu:

* a llarg termini: definir, fixar i elaborar un Sistema d'Indicadors d'Ensenyament per a Catalunya sobre la base d'un nucli d'Indicadors comparables a nivell internacional - seleccionats d'entre els que proposi l'OCDE quan tingui un model consolidat - i un nucli d'Indicadors "interns", propis de Catalunya i, fins on sigui possible, coordinats i comparables amb els d'altres Sistemes Educatius d'àmbit no estatal. (En aquesta línia cal situar l'organització per part del Consell del Seminari Internacional "Els Indicadors d'Ensenyament a l'Europa de les Regions" que tingué lloc a Barcelona del 28 al 30 de novembre de 1.994);

* a curt termini: elaborar els Indicadors d'Ensenyament de Catalunya, d'acord amb el model proposat pel **CERI** i concretat en la segona edició (1.993) d' **"EDUCATION AT A GLANCE. OECD Indicators"** (que té com a referència el curs escolar 90-91) i d'acord amb la metodologia aplicada pels qui han dissenyat el Projecte **INES**. I això amb els propòsits de

- familiaritzar-se amb l'instrument d'avaluació i amb la seva metodologia,
- fer l'anàlisi de la disponibilitat de les fonts estadístiques de Catalunya en matèria d'educació.
- poder comparar les dades de Catalunya amb les dels països de l'OCDE.

En aquest objectiu a curt termini se centra el present informe.

Ja s'ha dit més amunt que les dades dels Indicators de l'OCDE tenen dues fonts: l'estadística oficial d'EUROSTAT i les enquestes internacionals. Dels 38 Indicators recollits l'any 93, 29 s'elaboren amb dades procedents de la primera font, i 9, de la segona. Aquests darrers, però, es concentren entre els Indicators de Procés i els Indicators de Resultats, és a dir, entre els més específicament relacionats amb el funcionament del Sistema Educatiu.

Catalunya no pot oferir dades comparables per a aquests Indicators perquè no va participar en el seu moment en les enquestes. Tampoc no els podrà oferir en el futur, si no participa en les xarxes del Projecte INES que estudien i decideixen la realització d'enquestes internacionals.

Com que la representació en aquestes xarxes és de nivell estatal, s'hauria d'arbitrar algun mecanisme que possibilités la participació de representants dels organismes d'avaluació de les Administracions educatives autonòmiques, via **INCE**.

La falta dels 9 indicadors de què s'ha fet esment no invalida el sistema - sobretot si es tenen en compte els propòsits de l'objectiu a curt termini -, però sí el desequilibren, atesa la seva ubicació en el conjunt.

Un altre dels Indicators de l'OCDE, el que fa referència a l'Ensenyament Superior NO Universitari, s'exclou del present recull perquè el Sistema Educatiu de Catalunya no contempla encara aquest tipus d'estudis.

Per als altres 28 indicadors, la tasca del Grup de Treball es desenvolupa en tres fases:

- recollida de dades estadístiques
- anàlisi d'aquestes, contrastades amb les de l'OCDE
- elaboració de l'informe.

La primera fase s'ha limitat a la recollida d'aquelles **dades** que eren necessàries per fer els **càlculs** per obtenir els indicadors proposats per l'OCDE.

* quant a les **dades**: provenen, quasi en la seva totalitat, de dues fonts, que es fan constar tant en un altre epígraf d'aquesta Introducció com a peu de cada quadre d'indicadors:

- la Subdirecció General d'Estudis i Organització del Departament d'Ensenyament,
- l'Institut d'Estadística de Catalunya;

i, en ambdós casos, per dos conductes:

- publicacions,
- informacions directes.

* quant als **càlculs**: queden reduïts als elementals aritmètics i a l'obtenció de simples percentatges.

Durant la fase de recollida, s'ha constatat la manca de dades per a tres indicadors més, també dels blocs de "Procés" i "Resultats": un que fa referència al "nivell de formació i salaris" (més de la meitat dels països de l'OCDE tampoc no aporten dades) i dos sobre "estudiants universitaris classificats per grups d'edat". Aquesta darrera manca, real per al curs de referència 90-91, està solucionada a hores d'ara i de cara al futur, atesa l'actual informatització de les dades de matrícula.

Deixant de banda, doncs, la font "enquestes internacionals", el nivell de resposta estadística a Catalunya és més que acceptable; en qualsevol cas, no menys acceptable que el de la mitjana dels països de l'OCDE.

En resum, s'està en condicions d'oferir dades sobre 25 dels 38 indicadors del Projecte INES (93). Malgrat això, el resultat final no és plenament satisfactori. Sabem, però, les causes: la desconexió amb - i, per tant, la inaccessibilitat a - una de les fonts de dades; i el fet que aquesta manca es concentra en els dos blocs més directament relacionats amb el funcionament escolar.

Visualitzem-ho:

INDICADORS	OCDE	CATALUNYA	RAÓ DE LA MANCANÇA
Context	7	6	1 Enquesta
Recursos	10	10	--
Processos	11	4	4 Enquesta 1 Nul 2 No dades
Resultats	10	5	4 Enquesta 1 No dades
	38	25	

Se sap ja que a l'edició del 95 de "EDUCATION AT A GLANCE" no s'han consolidat els 9 indicadors que tenen com a font les enquestes. Se n'introdueixen, però, de nous que han estat elaborats amb la mateixa metodologia i per als quals no es tindrà, en el seu moment, resposta.

Conegut el problema que genera la nostra desconexió amb les diverses xarxes del Projecte **INES**, la solució, que s'ha suggerit abans, és més fàcil; no està, però, a les mans d'aquest Grup de Treball.

3.- Guia de lectura. Advertiments.

El recull d'Indicadors d'Ensenyament de Catalunya que aquest Informe presenta ha de tenir com a referent ineludible per al lector interessat l'obra repetidament citada "EDUCATION AT A GLANCE. OECD Indicators", edició 1.993. Referent ineludible, atès que el principal interès d'aquest Informe rau en la comparació de les dades de Catalunya amb les dels països de l'OCDE.

I referent, també, metodològic. És per això que no s'ha cregut convenient reproduir aquí els quadres estadístics de l'esmentada obra que es corresponen amb els nostres 25 indicadors, perquè no es poden separar del seu aparat metodològic i crític. És, però, imprescindible consultar-los per poder-ne fer, amb totes les reserves que s'escaiguin, la comparació.

Al cos del text de l'Informe, les dades de les referències **M.P.** (Mitjana dels Països) i **E.** (Espanya) són extretes també de l'obra esmentada. Cal tenir en compte, però,

* quant a **M.P.**: que és la mitjana no ponderada dels països que aporten una determinada dada per a un determinat indicador; per tant el seu valor és molt relatiu. Dependrà de la quantitat de països que donen resposta i de si es tracta majoritàriament de països pobres o rics.

Per tal de matisar i complementar aquesta informació, s'afegeix la mitjana no ponderada dels països de la nostra àrea: la Unió

Europea (**M.UE**).

S'observarà que, de vegades, hi ha una certa distorsió entre els valors de les **mitjanes** de la columna **TOTAL** i els valors reflectits a les altres columnes d'un mateix quadre. Això és degut al fet que no tots els països que hi participen aporten dades a cada una de les columnes.

* quant a **E.**: que és l'àmbit socio-econòmic en què queda inclòs l'altre terme de la comparació, **CAT.** (Catalunya); la qual cosa, com és obvi, té també un efecte distorsionador que haurà de ponderar-se. (Vegi's, com a exemple més evident, el comentari a l'indicador 2.1.).

Com que la numeració dels indicadors aquí recollits no pot coincidir amb la dels 38 de l'OCDE, s'ha optat per incloure, entre parèntesi, a la fi dels epígrafs identificadors de cada un dels 25, la seva identificació original en "**EDUCATION AT A GLANCE**" (Ed.93). Així, l'indicador **1.6.** es correspon amb el **C7** del recull de l'OCDE.

Alguns indicadors es contemplen des de diversos punts de vista o amb diferent grau de detall. Es constitueixen aleshores en subindicadors d'un indicador global. En qualsevol cas, es presenta cada un d'ells amb la seqüenciació "Títol definició - Quadre estadístic - Fonts - Comentari - Glossari (si s'escau)". Dintre del **Comentari**, l'anteposició d'un asterisc (*) indica un advertiment o aclariment de caràter tècnic.

4.- Fonts estadístiques. Agraïments.

Les dades de Catalunya que s'ofereixen són totes elles d'elaboració pròpia a partir de l'estadística de base procedent de

- * el Departament d'Ensenyament (Secretaria Gral. Subdirecció Gral. d'Estudis i Organització - representants de la qual són membres del Grup de Treball -)
- * el Departament de Governació (Direcció Gral. d'Administració Local)
- * el Comissionat d'Universitats (Servei d'Ensenyament Univ.)
- * les quatre Diputacions catalanes
- * l'Institut d'Estadística de Catalunya.

A tots ells, la nostra sincera reconeixença. Més cordial, potser, a la Sra. Roser Riera i els Srs. Jesús Muñoz i Josep Arnau, de l'Institut d'Estadística, per la seva amable acollida i pacient assessorament.

Quedi també constància del nostre agraïment per l'atenció, l'interès i la disponibilitat del Professor Marià Íbar.

1.- Indicadors de context.

1.1.- Nivell general de formació. (C1)

1.1.1.- Percentatge de la població entre 25 i 64 anys que ha assolit el seu nivell de formació més alt.

	fins Primària (CITE 0/1/2)	Secundària (CITE 3)	Superior (CITE 5/6/7)
M.P.	45	36	19
M.UE	55	30	15
E.	78	12	10
CAT.	74	16	10

FONTS: Cens de població 1991. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

S'advertirà que el percentatge de població adulta que té, com a màxim, estudis de Primària és elevadíssim: tres quartes parts; la qual cosa ens situa quasi a la cua dels països de l'OCDE quant a nivell general de formació dels ciutadans.

Aquest indicador palesa que la generalització de l'ensenyament ha estat tardana al nostre país. Una característica que compartim amb tots els altres del sud d'Europa.

GLOSSARI:

La "**Classificació Internacional Tipus d'Ensenyament**" (CITE), actualment en revisió, tracta d'harmonitzar les estadístiques d'ensenyament quant als nivells educatius, per tal que les dades siguin comparables.

Referida al curs 90-91, a Catalunya (vegi's l'esquema elaborat pel Departament d'Ensenyament i reproduït per l'Institut d'Estadística), aquesta classificació s'ha d'entendre així:

- .CITE 0 : Educació pre-escolar
- .CITE 1 : EGB (cicles inicial i mitjà) i Educació Especial
- .CITE 2 : EGB (cicle superior). Una vegada generalitzada la Reforma, aquest classificador correspondrà a l' "ensenyament secundari de primer cicle" - la nostra futura **ESO** - tal com s'aplica actualment en els sistemes educatius d'altres països
- .CITE 3 : BUP, COU, Pla experimental, Formació Professional de 1er i 2on grau, Escoles d'Idiomes i d' Arts i Oficis...
- .CITE 5 : Ensenyament **superior** NO universitari (sense equivalència encara a Catalunya el curs 90-91)
- .CITE 6 : Ensenyament **superior** universitari: diplomatura
- .CITE 7 : Ensenyament **superior** universitari: llicenciatura

1.1.2.- Percentatge de la població entre 25 i 64 anys que ha acabat com a mínim l'ensenyament secundari (per segments d'edat).

	G R U P S D' E D A T			
	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64
M.P.	66	59	49	38
M.UE	58	49	40	29
E.	40	23	12	8
CAT.	44	26	15	10

FONTS: Cens de població 1991. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

* Aquest indicador ens concreta la composició, en percentatge per segment d'edat, dels 26 % de la població adulta catalana que té estudis dels catalogats com a CITE 3/6/7. (Vegi's quadre anterior).

L'indicador palesa que el problema dels baix nivell de formació general està en procés de solució: mentre que només un 10 % del segment de població entre 55 i 64 anys ha assolit com a mínim una titulació de secundària, aquest percentatge s'eleva al 44 % en el segment 25-34. Aquesta informació complementa la de l'indicador anterior.

La millora de la formació dels qui ja no estan en edat escolar suposa l'impuls de l'educació d'adults.

1.2.- Nivell de formació per sexes. (C2)

1.2.1.- Proporció de dones, entre la població de 25 a 64 anys, que ha assolit un nivell específic de formació.

	CITE 0/1/2	CITE 3	CITE 5	CITE 6/7	TOTAL POB.
M.P.	54	46	54	40	50
M.UE	55	47	55	41	50
E.	53	43	--	47	51
CAT.	53	43	--	45	51

FONTS: Cens de població 1991. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

* Aquestes proporcions corresponen als resultats de l'indicador 1.1.1.

Com a la pràctica totalitat dels països, s'observa una major proporció de dones en els nivells inferiors d'ensenyament. L'explicació del fenomen ultrapassa l'àmbit estrictament educatiu.

La dada referent a l'ensenyament universitari s'hauria de matisar, desagregant-la per Facultats.

1.2.2.- Index de disparitat dels nivells de formació per sexes, de la població entre 25 i 64 anys, i percentatge d'aquesta població que no ha estudiat més enllà de la Primària.

	Index de disparitat	CITE 0/1/2
M.P.	9,2	45
M.UE	8,0	55
E.	5,6	78
CAT.	3,9	74

FONTS: Cens de població 1991. Institut d'Estadística de Catalunya.

COMENTARI:

* L'índex de disparitat es calcula fent la suma dels valors absoluts de les diferències de percentatge entre homes i dones als nivells d'ensenyament CITE 0/1/2, CITE 3 i CITE 5/6/7 i dividint el resultat per dos.

L'indicador és molt relatiu perquè els nivells generals de formació dels països són diferents. Un índex més baix tant pot significar que hi ha més igualtat entre els sexes pel que fa a l'ensenyament, com que hi ha un nivell general de formació que no va més enllà de l'ensenyament obligatori. En conseqüència, en aquest cas resulta més significativa la comparació amb Espanya que no pas amb les mitjanes internacionals.

1.3.- Percentatge de la població entre 5 i 29 anys al conjunt de la població. (C3)

	GRUPS D'EDAT			
	5 - 29	5 - 14	15 - 24	25 - 29
M.P.	36.8	13.3	15.2	8.2
M.UE	36.7	12.9	15.3	8.4
E.	39.1	14.0	16.8	8.3
CAT.	37.4	13.2	16.5	7.7

FONTS: Cens de població 1991. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

* Potser serà bo advertir que el segment d'edat de la darrera columna té la meitat d'amplitud que les dues anteriors.

Caldrà retenir aquestes dades per ponderar després els indicadors de despeses en ensenyament. En efecte, un mateix percentatge de despeses en educació en relació al PIB pot ser suficient o no segons el pes percentual de la població sobre la que s'aplica. D'altra banda, el simple manteniment, en pessetes constants, del pressupost d'Educació, quan la població escolar minva, representa un increment relatiu de les inversions en aquest àmbit.

Això, però, no passa de ser una simple constatació estadística i no pot ser ni una excusa ni un consol. Com més s'"envelleix" un país, més han de ser considerades les despeses en educació com una inversió a llarg termini de la qual tota la societat traurà profit.

Aquest envelliment s'observa en tots els països de l'OCDE, tret d'Irlanda i Turquia.

1.4.- Taxa d'activitat per nivell de formació, per 100 persones de la població entre 25 i 64 anys. (C5)

	CITE 0/1/2	CITE 3	CITE 5	CITE 6/7	TOTAL
M.P.	64	81	87	90	74
M.UE	62	81	87	90	71
M.	57	83	--	87	63
CAT.	61	84	--	91	68

FONTS: Cens de població 1991 i Anuari Estadístic de Catalunya 1991.

Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

La taxa d'activitat total a Catalunya encara està per sota de les mitjanes internacionals. Entre altres causes, s'ha de tenir en compte l'elevadíssim percentatge de població adulta que té la Primària com a nivell màxim de formació, nivell que, al seu torn, registra la taxa d'activitat més baixa.

GLOSSARI:

* Taxa d'activitat: relació entre la població activa i la població de 16 anys i més.

* Població activa: està formada per totes les persones de 16 anys i més que tenen ocupació (població ocupada) o la busquen (població desocupada).

Cal no confondre la població desocupada (en atur) amb la

* Població inactiva : formada per les persones de 16 anys i més classificades en grups funcionals com: mestresses de casa, estudiants, jubilats, incapacitats...

1.5.- Atur dels joves i dels adults. (C6)

1.5.1.- Taxa d'atur per sexe i grup d'edat.

TAXA D'ATUR GLOBAL (15-64 anys)*				TAXA D'ATUR DELS JOVES (15 - 24 anys)*			
	H + D	H	D		H + D	H	D
M.P.	7.2	6.7	8.2	M.P.	13.7	13.4	14.1
M.UE	8.2	6.9	10.4	M.UE	14.4	13.0	15.9
E.	15.9	12.0	23.2	E.	30.5	25.2	37.1
CAT.	12.2	8.3	18.8	CAT.	22.7	17.9	28.5

FONTS: Anuari Estadístic de Catalunya 91. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

* S'ha comptat, com ho han fet a Espanya i a altres països, a partir dels 16, i no dels 15, anys.

Quant a la taxa d'atur dels joves - calculada en percentatge de la població activa entre 16 i 24 anys - cal tenir en compte que la població inactiva en aquest segment de edats (estudiants que no treballen ni busquen feina) és molt significativa i, per tant, la proporció entre població desocupada i població activa en aquest grup, a part d'altres consideracions, és sempre molt elevada.

Caldria reconduir - i reduir - la desocupació dels joves amb mesures que facin disminuir l'abandó dels estudis i que fomentin l'aprenentatge ocupacional.

GLOSSARI:

* Taxa d'atur: relació entre la població desocupada i la població activa.

1.5.2.- Taxa d'activitat, i atur dels joves (en percentatge de la població entre 15 i 24 anys).

JOVES EN ATUR (en relació població 15-24)		JOVES EN ACTIU (en relació població 15-24)	
M.P.	7.4	M.P.	54.8
M.UE	6.9	M.UE	50.4
E (16-24)	12.5	E.(16-24)	41.0
CAT.(16-24)	12.7	CAT.(16-24)	55.7

FONTS: Anuari Estadístic de Catalunya 91. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

* L'atur dels joves és calculat aquí en percentatge de tota la població (activa o no) que té entre 16 i 24 anys. La taxa d'atur juvenil és l'assenyalada a l'indicador anterior i que correspon, és clar, al 12.7% del 55.7%.

1.6.- PIB per habitant en 1981 i 1991 al nivell de preus de 1985, en PPC (paritat poder de compra) i convertits en dòlars USA. (C7)

	1.981			1.991	
	PIB/h (\$)	nº ordre		PIB/h (\$)	nº ordre
M.P.	10.661			12.941	
M.UE	9.885			12.386	
E.	7.551	20		10.058	20
CAT.	9.529	(20)		12.130	(19)

FONTS: Evolució de les principals macromagnituds de l'economia

catalana. Institut d'Estadística de Catalunya.

COMENTARI:

El nº d'ordre correspon a un "ranking" de 24 països, al qual s'afegeix, ara, Catalunya. Cal advertir, però, que, per l'any 91, les xifres absolutes del PIB/h van des dels 17.941 dòlars dels EUA als 2.813 de Turquia. Això explica que una posició endarrerida com és la de Catalunya, no es contradigui amb la seva proximitat a les mitjanes quant a renda per càpita.

No és, però, cap novetat constatar que, tret d'Itàlia, els països del sud d'Europa són els més pobres d'entre els desenvolupats. És clar que la invocació d'aquest argument serveix per justificar tant la possible migradesa dels recursos educatius com la necessitat ineludible d'incrementar-los.

En qualsevol cas, caldria tenir ben en compte aquesta dada per valorar l'esforç econòmic en matèria educativa a cada país. Un mateix percentatge de PIB suposa molts més recursos en valor absolut als països rics. Consideri's a més que, en general, els països pobres acostumen tenir una més gran proporció de jovent.

GLOSSARI:

- PIB : el "producte interior brut" és la suma dels valors dels béns i serveis produïts en un espai econòmic i un període de temps determinats.

- "Per habitant" (o "per càpita") : relació d'una magnitud macroeconòmica amb el nombre d'habitants d'un determinat espai econòmic.

- PPC : La "paritat del poder de compra" és una taxa de conversió monetària que permet expressar en una unitat comuna el poder adquisitiu de diferents monedes; elimina, doncs, les diferències de nivell de preus entre països. És a dir, una determinada quantitat PPC permetria adquirir els mateixos béns i serveis a tots aquests països.

2. Indicadors de recursos.

El bloc d'indicadors de l'OCDE que compara les despeses en educació dels diferents països és el més conflictiu. Entre els països, com ara Dinamarca, que inclouen totes les dades i els que, com Itàlia, Grècia, Luxemburg..., no n'aporten ni una de sola, es desplega tota la gamma de possibilitats. La referència per a la comparació és, per tant, força laxa i s'ha de tenir en compte tota la casuística que els diferents països reflecteixen a les seves respectives Notes.

En el nostre cas, i sense ànim de fixar un precedent, s'ha decidit atènyer-se a les dades de despeses en educació del DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT, atesa la dificultat de desagregació de les altres despeses públiques (Diputacions, Ajuntaments...) i de la despesa privada, de les quals, però, s'oferirà, quan s'escaigui, les quantificacions globals; (com en el cas dels indicadors 2.1 i 2.4).

EDUCATION AT A GLANCE introdueix en aquest bloc la mitjana ponderada per a tota l'OCDE dels valors provinents de les dades sobre pressupostos que s'han utilitzat per elaborar els indicadors de recursos. S'afegeix també als quadres següents, amb l'identificador **OCDE**.

2.1.- Despeses d'educació en percentatge del PIB. (P1)

D E P A R T A M E N T D' E N S E N Y A M E N T		
EGB+Secundària	Universitat	Sistema Educatiu
1.9	0.6	2.7

FONTS: . Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística de la despesa pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

* La columna "Sistema Educatiu" inclou la despesa de pre-escolar.

Les altres despeses públiques representen aproximadament un increment del 10% sobre la despesa del Departament. Quant a la despesa privada, l'increment seria del 43,5%

Així, doncs, el percentatge sobre el PIB de la despesa pública i privada en ensenyament invertit dintre dels territoris de Catalunya és el que queda reflectit en el següent quadre comparatiu. Cal advertir, però, que allò que realment reflecteix la comparació E./CAT. quant a **DESPESA PÚBLICA** és la diferència percentual (entorn del 30 %) que es dona a nivell general a Catalunya entre la seva aportació financera a l'Estat i allò que l'Estat li retorna.

	DESP. PÚBLICA	DESP. PRIVADA	TOTAL
OCDE	5.2	1.4	6.4
M.P.	5.4	0.7	6.1
M.UE	5.3	0.6	5.8
E.	4.5	1.1	5.6
CAT.	3.0	1.2	4.2

FONTS: . Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística de la Despesa Pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

. Departament de Governació. D.G. Administració Local

. Diputacions Provincials catalanes

. INE. "Encuesta de presupuestos familiares"

COMENTARI:

Aquest indicador no resulta d'interpretació molt directa per fer comparacions entre economies d'un mateix Estat.

Si es fa la comparació en termes de despesa en educació per PIB, l'indicador acaba sent una mena d'**indicador invers** del PIB per habitant. És a dir, les Comunitats amb un PIB per habitant més alt tindran un quocient de despesa en educació per PIB més baix, i a la inversa.

No és extrany, en aquest sentit, que Catalunya, que té un PIB per habitant superior al conjunt de l'Estat, tingui una despesa en educació per PIB per sota de la mitjana espanyola.

La significació d'aquest resultat és tan poc clara com la del resultat que es pot donar en una Comunitat Autònoma de renda inferior a la mitjana. En aquest cas, com el denominador del quocient és inferior, és altament probable que l'indicador mostri que la despesa en educació en termes de PIB és superior a la del conjunt de l'Estat.

Possiblement l'indicador més natural en aquest nivell seria el de la **despesa per habitant**. Aquest indicaria molt probablement que la despesa està distribuïda d'una manera força equivalent entre les diferents Comunitats Autònomes.

2.2.- Despeses públiques en ensenyament en percentatge del total de la despesa pública. (P2)

	EGB+Secundària	Universitat	Sistema Educatiu
CAT.	14,2	4,3	19,6

FONTS: . M^o Economía y Hacienda. Intervención Gral. Admón. Estado.

Cuentas Regionales

. Estadística de la Despesa Pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* En el camp de l'ensenyament, el concepte "Despesa Pública" inclou tant el finançament de l'escola pública com el destinat a l'escola privada "concertada".

Aquest indicador és, en el cas de Catalunya, una variant tautològica de l'anterior. En efecte, la despesa pública (de la Generalitat) representa el 13,7% del PIB de Catalunya; així, doncs, el 19,6% del 13,7% és el 2,7 que s'ha assenyalat abans com el percentatge sobre el PIB de la despesa del Departament d'Ensenyament.

Una vegada més, per tant, la comparació d'aquestes dades amb les dels estats no té massa sentit, atès que el pressupostos dels Estats i el de la Generalitat no són equiparables. La despesa pública efectuada pels Governos i per les Administracions local de les CCAA no inclou, entre d'altres: classes passives, deute públic, prestacions a la desocupació, defensa, policia, afers exteriors..., conceptes que, per a l'any 1991, es podrien quantificar en termes generals al voltant dels 10 bilions de pessetes a tot l'Estat.

2.3.- Repartiment en percentatge de les despeses totals d'ensenyament i d'efectius escolars per nivell d'educació. (P3)

	Preescolar		EGB+Secundària		Superior	
	Efect.	Desp.	Efect.	Desp.	Efect.	Desp.
OCDE	11.8	5.8	74.0	66.3	14.2	27.8
M.P.	10,3	5,9	77,6	70,6	11,9	22,8
M.UE	11.1	6.5	77.5	72.8	11.4	20.7
E.	10,3	8,0	77,2	73,4	12,6	18,5
(U.K.	6,9	3,9	84,5	75,5	8,6	20,7)
CAT.	6,3	5,5	81,7	72,5	12,0	22,0

FONTS: Estadística d'Ensenyament i Estadística de La Despesa Pública.

Gabinet Tècnic. Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Els "efectius escolars" (nombre d'alumnes d'un determinat nivell educatiu) inclouen els alumnes de tots els centres - públics o privats - sostinguts amb fons públics.

* Quant a les mitjanes internacionals, tingui's en compte que la majoria presenta la despesa total (pública i privada), com és el cas d'Espanya, mentre que d'altres - el Regne Unit (U.K.), per exemple - només la pública. Com que les dades de Catalunya se centren en la despesa del Departament d'Ensenyament, pot ser oportuna la inclusió en aquest quadre de la referència U.K.

* S'ofereixen juntament les xifres de l'EGB i la Secundària (6-18 anys) per facilitar la comparació, atès que la durada dels segments Primària i Secundària no és igual en tots els països.

* Tingui's en compte que l'ensenyament **superior** inclou, en el altres països, l'anomenat **no universitari**.

2.4.- Despeses d'educació per font inicial de finançament. (P4)

	PÚBLIC	PRIVAT
OCDE	80.5	19.5
M.P.	87.8	12,2
M.UE	88.9	11.1
E.	80,1	19,9
CAT.	71,7	28,3

FONTS: . Estadística de la Despesa Pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

- . Departament de Governació. D.G. Administració Local
- . Diputacions Provincials catalanes
- . INE."Encuesta de presupuestos familiares"

COMENTARI:

* No s'ofereixen les proporcions d'aquestes dades per als diferents nivells educatius, per la dificultat que comporta la desagregació per aquest concepte de la despesa privada.

És un tret característic del sistema educatiu de Catalunya la forta incidència dels sector privat en el camp de l'ensenyament.

2.5.- Despeses de funcionament i despeses de capital. (P5)

2.5.1.- Despeses de funcionament i de capital per a l'educació, en percentatge del total de les despeses d'educació (per nivell d'ensenyament).

	Tots els nivells		EGB+Secundària		Superior	
	Func.	Capit.	Func.	Capit.	Func.	Capit.
OCDE	91.0	9.0	90.9	9.1	90.5	9.5
M.P.	92,1	7,9	93,0	7,0	89,4	10,6
M.UE	93.5	6.5	94.1	5.9	91.3	8.7
E.	88,6	11,4	89,7	10,3	82,1	17,9
CAT.	90,7	9,3	92,3	7,7	85,5	14,5

FONTS: Estadística de la Despesa Pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* El valor que pren la despesa de capital per a Catalunya en aquest indicador inclou la despesa financera.

* Una altra vegada cal advertir, quant a les mitjanes, que uns països donen les xifres de la despesa total (pública i privada) i d'altres - com Espanya, en aquest cas - només les de la pública.

Les dades de Catalunya responen, com ja s'ha advertit abans, únicament a la despesa del Departament d'Ensenyament.

El mateix advertiment val per als 3 subindicadors següents.

GLOSSARI:

Despesa de funcionament: part de la despesa que es consumeix al llarg d'un exercici econòmic: sous, serveis, material fungible...

Despesa de capital: part de la despesa que es destina a inversions en béns de més llarga durada: construccions, equipaments.

Despesa financera: és la relacionada amb el creixement i decreixement dels actius i passius financers.

2.5.2.- Repartiment en percentatge de les despeses de funcionament per partides (tots els nivells).

	1	2	3	4	5
	Professors	No doc.	Personal	Altra desp.	Total
					(3+4)
OCDE	51,3	14,6	68,1	31,9	100,0
M.P.	60,3	12,8	72,4	27,6	100,0
M.UE	66,4	10,6	73,7	26,3	100,0
E.	-	-	66,6	33,4	100,0
CAT.	64,3	3,7	68,0	32,0	100,0

FONTS: Estadística de La Despesa Pública. Gabinet Tècnic.
Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* La columna 3 no presenta la suma exacta de la 1 i la 2 per la raó que s'indicava a la **Introducció**: molts països donen la dada sobre el conjunt del personal i pocs la desagreguen. El mateix passa amb els indicadors immediatament següents.

Malgrat que més de la meitat dels països no aporten dades al respecte, es constata que, entre els que contesten, són el països més pobres (Turquia, Portugal, Irlanda) els que fan alhora pujar la mitjana de les despeses de personal docent i baixar la dels no docents. Catalunya s'inclouria en aquest grup.

2.5.3.- Repartiment en percentatge de les despeses de funcionament per partides (primària i secundària).

	1	2	3	4	5
	Professors	No doc.	Personal	Altra desp.	Total (3+4)
OCDE	60,3	11,6	73,6	26,4	100,0
M.P.	67,8	10,1	76,8	23,2	100,0
M.UE	67,2	11,1	76,1	23,9	100,0
E.	-	-	65,1	34,9	100,0
CAT.	62,0	3,8	65,8	34,2	100,0

FONTS: Estadística de la Despesa Pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

L'anterior comentari continua, és clar, sent vàlid en general en aquest cas; tret, potser, el cas que, per aquests nivells d'ensenyament, la despesa en sou del professorat s'ajusta força a la mitjana de l'OCDE.

2.5.4.- Repartiment en percentatge de les despeses de funcionament per partides (universitat).

	1	2	3	4	5
	Professors	No doc.	Personal	Altra desp.	Total (3+4)
OCDE	36,3	20,3	60,3	39,7	100,0
M.P.	37,1	22,1	61,4	38,6	100,0
M.UE	36,7	20,3	62,6	37,4	100,0
E.	-	-	71,9	28,1	100,0
CAT.	72,7	3,5	76,2	23,8	100,0

FONTS: Estadística de la Despesa Pública. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

A la diferència en el percentatge, quant a retribucions de professorat universitari, hi contribueix:

- la poca fiabilitat de la dada (només responen 10 països)
- que només es té en compte la despesa estricta del Departament i no la d'entitats privades
- que el percentatge de despeses de funcionament a l'ensenyament superior és més baix que als altres nivells educatius (vid.2.5.1.)
- que molts països inclouen les despeses de recerca, que no han de ser contemplades en aquests indicadors.

2.6.- Despeses unitàries per nivell d'ensenyament, expressades en dòlars EUA convertits en PPC. (Ensenyament Públic - Departament d'Ensenyament -). (P6)

	Pre-escolar	EGB+Secundària	Superior	Sistema Educ.
OCDE	2.216	3.457	8.560	4.700
M.P.	2.778	3.765	7.466	4.285
M.UE	2.383	3.222	6.184	3.555
E.	1.777	2.405	3.242	2.490
CAT.	1.898	1.890	3.917	2.134

FONTS: Estadística de la Despesa Pública i Estadística d'Ensenyament.

Gabinet Tècnic. Secret. Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* S'entèn per "despeses unitàries" el cost per alumne i curs escolar. Al curs de referència, 90-91, i en pessetes corrents, aquest cost fou

	Pre-escolar	EGB+Secundària	Superior	Sistema Educ
CAT.	209.729	208.845	432.828	235.807

* Quant a les despeses a la Universitat, vegi's l'explicació amb què acabava l'indicador anterior.

* Revisi's, ara, l'Indicador 1.6.

2.7.- Despeses unitàries en proporció al PIB per càpita, per nivell d'ensenyament. (Ensenyament Públic - Departament -). (P7)

	Pre-escolar	EGB+Secundària	Superior	Sistema Educ.
OCDE	14,1	21,8	51,0	25,9
M.P.	17,3	23,5	49,9	26,3
M.UE	15,8	21,9	44,3	24,3
E.	14,0	18,9	25,5	19,6
CAT	12,3	12,3	25,4	13,9

FONTS: . Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística de la Despesa Pública i Estadística de l'Ensenyament.

Gabinet Tècnic. Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Vegin-se les explicacions anteriors, quant a la despesa a la Universitat

* Quant a la comparació amb Espanya, vegi's 2.1. Observi's que la diferència percentual de Catalunya en relació a Espanya, a la columna **Sistema Educatiu**, es mantè entorn del 30 %.

**2.8.- Despeses unitàries relatives, per nivell escolar
(primària=100). (Ensenyament públic - Departament -) (P8)**

	Pre-escolar	Primària	Secundària	Superior
OCDE	86	100	160	239
M.P.	89	100	150	249
M.UE.	89	100	164	260
E.	95	100	152	174
CAT.	114	100	144	236

FONTS: Estadística de la Despesa Pública i Estadística d'Ensenyament.

Gabinet Tècnic. Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Recordi's que a Catalunya, i a l'any 1991, Primària - que per als altres països va dels 6 als 12 anys - és igual a EGB, que va dels 6 als 14. Aquest indicador només serà plenament comparable un cop s'hagi generalitzat la Reforma.

2.9.- Personal docent i no docent en percentatge de la població activa total. (P9)

	PERSONAL DOCENT			NO DOCENT	TOTAL
	Prim-Second	Superior	Sist.Ed.		
M.P.	2.6	0.4	3.1	1.7	5.1
M.UE	2.7	0.4	3.3	1.4	5.2
E.	2.7	0.4	3.4	-	-
CAT.	2.5	0.3	3.1	 0.9	4.0

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya
 . Estadística de La Despesa Pública. Gabinet Tècnic.
 Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament
 . Comissionat d'Universitats. Servei d'Ensenyament Univ.

COMENTARI:

L'indicador constata una vegada més la deficiència de personal no docent en el nostre sistema educatiu. S'observa, però, que 2/3 dels països deixen en blanc aquesta dada, per la qual cosa la mitjana s'ha de mirar amb molta reserva. El més que es pot dir és que la dada de Catalunya és similar a la del Japó i Holanda.

2.10.- Ratio alumnes/professor, per nivell d'ensenyament. (P10)

	P Ú B L I C			PÚBLIC + PRIVAT		
	CITE 0	CITE 1/2	CITE 3	CITE 0	CITE 1/2	CITE 3
M.UE	21,2	17,2/15,1	11,6	22,6	19,0/15,0	15,2
E.	22.5	19.7/17.6	14.7	24.8	22.0/18.1	16.0
CAT.	21.0	18.1	15.4	23.5	19.3	16.7

FONTS: Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* S'ofereix conjuntament la dada CITE 1 i 2 (Primària i Primer Cicle de Secundària) que són els nivells educatius pròxims a la nostra EGB.

* Quant a la M.UE, cal advertir que més de la meitat dels països d'aquesta àrea no ofereixen dades sobre la "ratio" i, a la resta, la forquilla és molt ampla: dels 14 de Dinamarca als 29 d'U.K., a l'educació infantil, o dels 5.6 de França als 14.7 d'Espanya, a Secundària.

És a dir, segons això, respecte a la UE, Catalunya estaria en una posició mitjana quant a pre-escolar i a la cua absoluta quant a Secundària.

3.- Indicadors de processos.

Recordi's que s'ha eliminat d'aquest bloc, el grup final de quatre indicadors - les fonts dels quals són enquestes internacionals -que reflecteix les condicions de "presa de decisions" en els diferents nivells i sectors del sistema educatiu. (A l'edició del 95 d' **EDUCATION AT A GLANCE** tampoc no hi figuren ja)

3.1.- Escolarització a l'ensenyament reglat. (P11)

3.1.1.- Efectius escolaritzats per 100 persones de la població entre 5 i 29 anys.

	ENSENYAMENT PÚBLIC I PRIVAT			
	Primària+Secundària	Superior	No def.	Total
M.UE	45.7	7.1	0.5	53.3
E.	49.0	8.0	0.3	57.3
CAT.	47.5	7.3	0.3	55.1

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Si s'hi compten els prop de 60.000 alumnes d'Arts aplicades, de Conservatoris i d'Escoles d'idiomes, el percentatge d'escolarització a Primària+Secundària a Catalunya seria el **50.1** i el total, el **57.7**.

* Tenint en compte que els segments Primària i Secundària no són totalment equivalents a tots els països, interessa veure el comportament d'ambdós segments en conjunt.

La tònica general dels països de la UE no difereix gaire: va del 41,3 % d'Itàlia al 51% d'Irlanda, per al conjunt d'aquests dos nivells.

* Quant a l'ensenyament superior, recordi's que a la majoria dels països inclou el superior NO universitari, encara no catalogat al sistema educatiu de Catalunya.

3.1.2.- Efectius escolaritzats a l'ensenyament secundari de 2on. cicle per 100 persones de la classe d'edat corresponent, a les escoles públiques i privades.

	Edat	Anys durada			Tot Secundària	BUP-COU	F.P.
	entrada	BUP	F.P.				
M.UE					104.3	43.9	67.7
E.	14	4	5		90.8	60.7	30.8
CAT.	14	4	5		84.5	55.4	30.0

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d' Estadística de Catalunya

. Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Comptant-hi els prop de 60.000 alumnes que cursen estudis musicals, arts aplicades i oficis artístic, i idiomes, la columna "tot secundària" tindria un valor de **91.0** per a Catalunya.

* El valor superior a 100 en el percentatge de la M.UE indica que hi ha un nombre considerable d'estudiants d'edat superior a la teòrica.

Aquest és, potser, un dels indicadors més significatius del recull. La constatació immediata és que, tret d'Irlanda, als països del nostre entorn els percentatges d'escolarització a batxillerat i a formació professional es quantifiquen inversament al que succeeix al nostre país.

El repte de la dignificació prèvia a l'expansió de l'aprenentatge professional és potser un dels més transcendents de la Reforma educativa en curs.

3.1.3.- Efectius escolaritzats a l'ensenyament superior públic i privat, per 100 persones de la classe d'edat corresponent.

	NO UNIVERSITARI			UNIVERSITARI		
	H + D	H	D	H + D	H	D
M.UE	13.2	11.8	14.7	16.4	16.7	16.1
E.	0.3	0.3	0.3	30.9	29.6	32.4
CAT.	-	-	-	27.9	26.3	29.6

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya

. Comissionat d'Universitats. Servei d'Ensenyament Univ.

COMENTARI:

* L'edat d'entrada a la Universitat se situa en els 18 anys i la durada típica dels estudis és de 5-7 anys.

Com a conseqüència de la situació que es comentava al subindicador anterior, Catalunya presenta una taxa d'escolarització universitària molt superior als països del seu entorn, que han canalitzat els seus estudiants de formació professional cap a estudis superiors de tipus NO universitari.

3.2.- Taxa neta de pre-escolarització en equivalents a temps complet, a escoles públiques i privades. (P12)

	Taxa neta per edat simple (%)					EDAT	Durada mitja
	2	3	4	5	6	Ent./Sort.	(en anys)
M.P.	16.3	40.8	62.5	66.4	41.6	*	(2.28)
M.UE	18.1	47.2	77.9	80.6	36.7	*	(2.60)
E.	5.7	27.6	93.5	100.3	*	2 - 5	2.27
CAT.	12.4	37.4	101.3	103.8	*	2 - 5	2.54

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Que la taxa superi el 100% no és extraordinari pel que fa a aquestes edats. Reflecteix un grau admissible de desajustament entre la realitat i l'estadística censal.

* La **durada mitjana** es calcula fent la suma de les taxes netes per a cada any d'edat i dividint el resultat per 100.

* La taxa d'escolarització de nens de 2 anys inclou només la dels centres **autoritzats** al curs 90-91.

Observi's que l'escolarització 4-5 és ja una fita pràcticament assolida al nostre país, on la incidència del sector privat per a aquest segment d'edats és paritària a la del sector públic. Caldrà millorar la dels 3 anys com a prevenció del fracàs escolar.

3.3.- Escolarització a Secundària. (P13)

3.3.1.- Taxa neta d'escolarització a l'ensenyament secundari públic i privat.

	E D A T S							
	14	15	16	17	18	19	20	21
M.P.	92.9	92.1	83.9	72.4	44.4	22.9	12.2	5.9
M.UE	92.8	92.4	83.5	74.1	47.9	26.6	14.5	6.9
E.	99.5	89.0	73.5	63.9	34.6	19.6	10.2	8.5
CAT.	98.7	86.6	72.1	61.5	34.8	17.0	14.1	

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* L'estadística de Catalunya computa "alumnes de 20 anys i més".

* No s'han comptat els prop de 60.000 alumnes de Conservatoris, d'Arts aplicades i d'Idiomes per coherència, molt especialment, amb l'indicador 3.1.2. D'altra banda, tampoc no hi ha dades de la distribució per edats.

* S'han comptat, en canvi, els alumnes de 14 i 15 anys que estan encara estudiant els dos darrers cursos d'EGB, considerats de secundària en altres sistemes educatius.

* Les xifres de Turquia i Portugal incideixen a la baixa en la dada de la mitjana dels països i, en el cas de Portugal, en la M.UE.

Observi's que a Catalunya i a tot l'Estat la realitat s'ha avançat força a les disposicions oficials que fan obligatori l'ensenyament fins els 16 anys. I que la tendència apunta cap a un manteniment de l'escolaritat fins els 18, edat en què un gran percentatge accedeix a l'ensenyament universitari. Això és un fet real positiu. Cal tenir-ho en compte en parlar de la qualitat del sistema.

3.3.2.- Percentatge d'alumnes de l'ensenyament secundari general i professional, a escoles públiques i privades.

	GENERAL	PROFESSIONAL	TOTAL
M.P.	52.9	47.1	100
M.UE	47.7	52.3	100
E.	63.5	36.5	100
CAT.	59.4	40.6	100

FONTS: Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* Vegi's el comentari a 3.1.2.

* La variació de les xifres s'explica pel canvi de referència del percentatge: sobre la població total, en aquell indicador; sobre la població escolar, en aquest. És a dir, el 100 % d'ara correspon al 84.5 % d'abans.

3.4.- Taxa de nouinscrits a l'ensenyament superior a temps complet, per 100 persones de la població d'edat teòrica, a centres públics i privats. (P15)

	Edat	Superior	Superior	Total
	Entrada	NO univ.	Universitari	
M.P.		17,6	24,9	40,7
M.UE		15,4	26,4	38,9
E.	18	-	40,8	40,8
CAT	18	-	35,9	35,9

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya
 . Comissionat d'Universitats. Servei d'Ensenyament Univ.

COMENTARI:

Confirma, des d'una altra perspectiva, les dades de 3.1.3 i, per tant, valida el comentari; i complementa d'alguna manera el 3.3.1 pel que fa a l'escolarització als 18 anys, malgrat que el percentatge s'ha de rebaixar perquè no tots els nouinscrits tenen necessàriament aquesta edat. Com s'ha dit a la Introducció, una de les mancances detectades per a l'elaboració d'aquests indicadors ha estat la inexistència d'una classificació per "grup d'edat" dels universitaris del curs 90-91. Per la qual cosa, la seqüència iniciada al subindicador 3.3.1 resta incompleta i s'ha hagut de deixar de banda, ara per ara, l'indicador P14, "característiques de la transició", de l'OCDE.

4.- Indicadors de resultats.

Ja s'ha advertit a la Introducció que d'aquest bloc d'Indicadors s'ha hagut de prescindir de quatre - tots ells referits a resultats que correspondrien a la fi de la nostra EGB -, les dades dels quals provenen d'enquestes internacionals en què Catalunya no ha participat.

És evident que aquesta circumstància no només descompensa aquest bloc, sinó, per la seva mateixa especificitat, la totalitat de l'estructura del recull final.

Val a dir que dels cinc indicadors de resultats que a continuació s'ofereixen, quatre, referits tots ells a diplomes de l'ensenyament secundari i universitari, formen un grup homogeni i coherent que ofereix la "photo finish" de tot el procés educatiu.

4.1.- Taxa d'obtenció d'un diploma d'ensenyament secundari de 2on. cicle per cada 100 persones de la població d'edat teòrica de sortida (homes i dones). (R5)

	TOTAL			BUP			FP		
	H+D	H	D	H+D	H	D	H+D	H	D
M.P.	79.3	77.1	81.7	37.1	33.0	41.4	44.4	47.1	41.6
M.UE	77.1	73.4	81.0	37.8	32.9	43.0	39.3	40.5	38.0
E.	64.0	58.2	70.1	33.9	29.5	38.6	30.1	28.7	31.5
CAT.	73.3	*	*	38.5	*	*	34.7	*	*

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya

. Estadística d'Ensenyament. Gabinet Tècnic.

Secretaria Gral. Departament d'Ensenyament

COMENTARI:

* No es disposa de dades sobre repartiment per sexes.

* L'edat teòrica de sortida és de 17 anys. És clar (vegi's 3.3.1) que aquesta edat teòrica no coincideix amb les edats reals.

Novament s'observa que els nostres resultats per a l'F.P. són força inferiors als de la M.P.; diferència que s'accentua en relació amb els països del nostre entorn, malgrat allò que reflecteix la dada M.UE, que inclou els baixíssims percentatges - 6.6 i 8.4 - de Portugal i d'Irlanda, respectivament.

4.2.- Taxa d'obtenció d'un diploma universitari per 100 persones de la població d'edat teòrica (públics i privats, homes i dones). (R6)

	PROPORCIÓ	DE	GRADUATS
	H + D	H	D
M.P.	16.4	16.1	16.7
M.UE	14.4	14.4	14.4
E.(Dipl.)	7.5	5.3	9.8
(Llic.)	12.1	10.7	13.5
CAT. (Dipl.)	5.5	*	*
(Llic.)	11.8	*	*

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya
 . Comissionat d'Universitats. Servei d'Ensenyament Univ.

COMENTARI:

* Les dades sobre repartiment per sexes no són completes a la Universitat per al curs de referència.

* Les edats teòriques de sortida són 21 anys per als Diplomats i 23 per als Llicenciats (amb les mateixes reserves que a l'indicador anterior).

Un dada a remarcar és que, si bé la proporció de titulats universitaris és més alta que a la resta dels països del nostre

entorn, no ho és en el grau que caldria esperar si es té en compte la situació que reflecteix 3.1.3 (taxa d'escolarització en aquest nivell) i 3.4. (taxa de nouinscrits). La qual cosa manifesta una de les mancances del nostre sistema educatiu. Potser caldrà buscar-ne l'origen al nivell educatiu anterior: en l'estructura de la secundària i la diferent imatge social de cada una de les seves modalitats.

4.3.- Diplomes científics en proporció del total de diplomes de l'ensenyament universitari. (R7)

	CN.	Mat./Info.	Enginy.	Total
M.P.	7.4	3.4	12.1	22.5
M.UE	7.8	3.0	14.2	25.0
E.	5.9	2.9	7.2	16.0
CAT.	8.0	2.9	7.1	18.0

FONTS: Comissionat d'Universitats. Servei d'Ensenyament Univ.

COMENTARI:

* Les Ciències Naturals (CN) inclouen la Física, la Química, i la Biologia.

Si l'indicador anterior palesava que, quantitativament, els resultats no eren, en proporció a l'esforç esmerçat, els que calia esperar, aquest evidencia que qualitativament (amb la deguda relativització del terme) tampoc no són satisfactoris.

La proporció de diplomes d'Enginyeria (que, curiosament, coincideix amb la dels EE.UU.) tot i estar molt per sota de la M.P., està més lluny encara de la dels països europeus - tret d'Espanya, Itàlia i Suïssa -.

4.4.- Diplomes científics en percentatge del total de diplomats i en proporció de la població activa entre 25 i 34 anys. (R8)

	Diplomes científics en % total diplomes	Diplomes científics en proporció p. act. 25-34 (per 100.000)
M.P.	22.5	633.2
E.	16.0	504.2
CAT.	18.0	451.0

FONTS: . Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya
. Comissionat d'Universitats. Servei d'Ensenyament Univ.

COMENTARI:

* Corroboren aquestes dades, des d'una nova perspectiva, la informació de les anteriors.

* La proporció de dones "científiques" - que hauria de constatar-se en futures actualitzacions d'aquest informe - ens donaria una dada que permetria una més correcta interpretació de l'indicador 1.2.1.

* De la comparació amb Espanya s'infereix que la població activa catalana és percentualment més elevada, en aquest segment d'edats, que la de la resta de l'Estat. (Vegi's si més no, pel segment 15-24, el subindicador 1.5.2.)

4.5.- Taxa d'atur per nivell de formació, per 100 persones de la població activa entre 25 i 64 anys. (R9)

	fins Primària	Secundària	Sup.NO univ.	Univers.	Total
M.P.	9.3	6.2	3.9	3.5	6.8
M.UE	10.1	6.8	3.7	4.2	8.2
E.	13.7	12.2	*	9.3	12.9
CAT.	13.9	9.2	*	4.3	11.8

FONTS: Cens de Població 91. Institut d'Estadística de Catalunya

COMENTARI:

Malgrat que l'índex d'atur d'un país és el producte d'una dissortada conjunció de causes sòcio-polítiques, el que sí sembla reflectir aquest indicador és que, en una societat en crisi laboral, una bona formació, si bé no constitueix una "assegurança a tot risc", sí eleva el grau de seguretat davant l'atur.

CLOENDA

Al llarg d'aquesta primera experiència, o experimentació, en el camp dels Indicadors d'Ensenyament, que conclou amb el present Informe, s'han anat evidenciant constatacions i suggerint consideracions diverses que, destriades i en síntesi, introdueixen i contextuen les nostres conclusions.

CONSTATACTIONS

1) Un **Sistema d'Indicadors d'Ensenyament**, del tipus proposat per l'**OCDE**, és un instrument d'avaluació útil, necessari, adaptable i perfectible.

La utilitat rau en la seva capacitat de diagnosi del funcionament general del sistema educatiu. La utilitat, i el diagnòstic, es refermen amb la possibilitat de comparació inter-sistemes. I la realització d'aquesta possibilitat comporta una altra utilitat afegida: la racionalització i funcionalització de les dades estadístiques de les Administracions competents.

El **Sistema d'Indicadors** és necessari com a informació de base per a la presa de decisions polítiques en el camp de l'educació i per al rendiment de comptes a la societat per part dels administradors, en un obligat exercici de transparència democràtica.

El **Sistema d'Indicadors d'Ensenyament** que proposa l'OCDE és obert i perfectible, com ho demostra el seu mateix desenvolupament al llarg dels darrers anys i successives edicions. Permetria, doncs, tot mantenint un "nucli dur" d'indicadors comparable a nivell internacional, la inclusió d'indicadors la comparabilitat dels quals fos més restringida - de nivell interregional, per exemple - i, fins i tot, no estrictament comparables. De fet, són ja molts els països que estan treballant en aquest sentit.

2) L'adopció d'aquest sistema macro-avaluador implica la periòdica actualització de les dades. La recopilació d'aquestes, una vegada configurada la xarxa estadística de base, és una feina relativament senzilla que no precisa un temps considerable ni un cost addicional. L'experiència assolida en la matèria farà també cada vegada més planeres l'anàlisi i la interpretació dels resultats.

CONSIDERACIONS

1) Quant a la primera de les constatacions assenyalades, serà bo de considerar que la funció avaluadora no s'esgota en aquest nivell general o "macro". Els **Indicadors**, repetim-ho i remarquem-ho, són un instrument útil per a l'avaluació i la millora de la qualitat de l'ensenyament. Tan necessari com limitat en el seu abast. L'actual emfasització i la quasi mitificació del sistema responen respectivament a la, relativa, novetat i el consegüent desconeixement de la matèria.

2) Quant a la segona de les constatacions, és oportú afegir que un nucli, sempre minoritari, d'informació - que haurà de ser obtinguda mitjançant enquestes específiques, bé siguin internacionals o locals - requerirà un estudi previ de recursos de personal i pressupostaris. En el cas de les enquestes internacionals caldrà, a més, arbitrar algun sistema de participació en les xarxes d'estudi del projecte **INES** de l'OCDE.

L'obtenció d'indicadors d'ensenyament propis de Catalunya, com els que afecten, per exemple, als resultats dels alumnes quant al coneixement de la llengua, la cultura i el medi catalans, presuposa un convenciment de la seva necessitat i la dotació dels recursos pertinents, sempre en funció, és clar, de les prioritats pressupostàries.

CONCLUSIONS

1) L'ampliació de l'escolarització obligatòria i la Reforma propiciada per la LOGSE apropen en gran part l'estructura del nostre Sistema Educatiu a les usuals del nostre entorn.

2) S'observa, però,

* quant a l'ensenyament secundari postobligatori: que, en relació als altres països, es produeix una clara inversió de les proporcions d'escolarització en cada una de les dues modalitats: estudis de batxillerat i estudis de formació professional.

* quant a l'ensenyament superior:

- que aquest tipus d'ensenyament es redueix al nostre país a l'ensenyament universitari, a diferència dels països de l'entorn, que contempla també l'ensenyament **superior no universitari**;
- que la taxa d'alumnes universitaris (3.1.3) i de nouinscrits a la Universitat (3.4) és més elevada a Catalunya que als països pròxims a nosaltres;
- que els resultats, però, (4.2 i 4.3) no es corresponen amb aquestes elevades taxes.

3) Com a fruit de les discussions del Seminari "**Els Indicadors d'Ensenyament a l'Europa de les Regions**", de l'experiència en l'elaboració d'aquest informe, i de l'anàlisi comparativa de sistemes d'indicadors d'altres països, s'ofereix a continuació un esborrany general de

PROPOSTA D'INDICADORS D'ENSENYAMENT PER A CATALUNYA

INDICADORS DE CONTEXT

- 1.- PIB/h
- 2.- Nivell general de formació
 - 2.1.- Nivell de formació per sexes
- 3.- Atur de joves i adults
 - 3.1.- Taxa d'activitat/atur per nivell de formació
- 4.- Joves al conjunt de la població

INDICADORS DE RECURSOS

- 1.- Fonts de finançament de l'educació
- 2.- Despeses en educació en percentatge del PIB
 - 2.1.- Despeses en educació per habitant**
- 3.- Despeses en educació per nivell i per alumne
- 4.- Despeses de funcionament i de capital, per nivell
- 5.- Despeses de funcionament per partides
- 6.- Despeses unitàries relatives
- 7.- % de despeses de l'abandó escolar**
- 8.- Els recursos humans de l'ensenyament
- 9.- Recursos humans i econòmics per a R-D**

INDICADORS DE SERVEI

1.- Escolarització a l'ensenyament reglat

.pre-escolar

.primària

.secundària

.primer grau

.segon grau

.batxillerat

.formació professional

.superior

. universitari

.taxa de nouinscrits

. no universitari

2.- Ubicació dels alumnes, per edats, en els nivells del sistema

2.1.-Especificitat de la transició secundària-superior

3.- Educació d'adults

4.- L'escolarització dels discapacitats

5.- Percentatge d'alumnes immigrants

INDICADORS DE FUNCIONAMENT

1.- Hores de classe setmanals

1.1.- Hores per assignatura

2.- Avaluació d'alumnes

3.- Ratio hora professor/alumnes, per nivell

4.- Professorat

4.1.- Dedicació

4.2.- Formació

4.3.- Retribució

4.4.- Caracterització (antiguitat, edat, sexe...)

5.- La relació escola-empresa

6.- Autonomia dels centres escolars

6.1.- Característiques de la Direcció.

7.- Imatge del sistema educatiu en la societat

INDICADORS DE RESULTATS

a) ALUMNES

1.- Competència en

- .matemàtiques
- .ciències naturals
- .ciències socials**
- .llengües estrangeres**
- .llengua, història, cultura i medi propis**
- .educació física**
- .educació visual i plàstica**

b) SISTEMA

2.- Taxa d'abandonament d'estudis a l'ESPO i a l'ensenyament superior

3.- Taxa de titulats de batxillerat i d'FP

4.- Diplomats superiors

4.1.- Diplomes científics

5.- Científics al conjunt de la població

6.- La inserció professional en els 3 anys següents a la fi dels estudis

3.1. Comentari

1) Es proposa un esquema en cinc blocs, amb les següents correspondències amb el model del Projecte **INES**:

INES		CATALUNYA	
I	Ind. de CONTEXT	I	Ind. de CONTEXT
II	Ind. de RECURSOS i PROCESSOS	II	Ind. de RECURSOS
		III	Ind. de SERVEI
		IV	Ind. de FUNCIONAMENT
III	Ind. de RESULTATS	V	Ind. de RESULTATS

És a dir, per tal d'incidir en la realitat predefinida de què partim (**I**), s'esmercen uns esforços (**II**) per oferir un servei (**III**) que, amb el seu funcionament (**IV**), dóna uns resultats (**V**) que incideixen en la realitat (**I**) ... etc.

Els "Indicadors de context" han de tenir ineludiblement, en la matèria que ens ocupa, les referències a la riquesa del país, al nivell de formació, al percentatge de la població en edat escolar, i a la seva esperança de desenvolupament professional. S'ha ubicat en aquest bloc l'indicador "Atur i nivell de formació", que figura en el projecte **INES** en el bloc de RESULTATS, perquè és discutible que l'atur es pugui deduir de la formació general d'un país. És innegable, però, que es tracta d'un condicionant de la realitat que el sistema educatiu ha de tenir en compte.

2) S'ha remarcat **en negreta** els indicadors o projecte d'indicadors que no estan recollits en el present informe, però que figuren ja en els sistemes d'altres països, o en la 3ª edició d'EDUCATION AT A GLANCE o que, simplement, semblen oportuns per a una Administració educativa amb les característiques de la nostra. Fem-ne un brevíssim comentari:

a) Indicadors de Recursos:

. Ind. nº 2.1: La proposta intenta corregir la distorsió que suposa la comparació dels PIBs regionals amb l'estatal.

. Ind. nº 7: Podria ser interessant conèixer el cost del possible malfuncionament del Sistema.

. Ind. nº 9: Nova proposta del Projecte **INES**.

b) Indicadors de Servei:

. Els indicadors 3,4 i 5 completen la caracterització del servei que es dona en matèria d'educació.

c) Indicadors de Funcionament:

. Ind. nº 3: És una precisió de l'indicador del Projecte **INES**, que va ser proposada i acceptada al Seminari "**Els Indicadors d'Ensenyament a l'Europa de les Regions**".

. Ind. nº 5: Es tracta d'un indicador amb perspectiva de futur, que tracta de reflectir els nexos entre el sistema educatiu postobligatori i el món de l'empresa.

. Tots els altres són noves propostes del Projecte **INES**.

d) Indicadors de Resultats:

. Entre els "resultats dels alumnes" caldrà mesurar amb especial atenció els que fan referència als coneixements de la llengua, història, cultura i medi propis de Catalunya.

Els "talls d'edat" més adients per als controls de resultats serien els corresponents a la fi de la Primària, de l'ESO i de la Secundària no obligatòria: els 12, 16 i 18 anys respectivament.

Aquests controls revesteixen en alguns països el caràcter de proves externes o "examens d'Estat".

. Quant als indicadors de "resultats del Sistema", l'Ind. nº 2 està en relació amb el nº 7 de "Recursos"; i l'Ind. nº 6 , tret del Sistema d'Indicadors d'Ensenyament de França, es proposa, com a més adequat, en substitució de l'indicador de resultats del Projecte **INES**, "atur i nivell de formació".

3.2. Indicadors prioritaris

Alguns dels nous indicadors proposats en la 3ª edició d' **EDUCATION AT A GLANCE** suposen simplement l'actualització o recollida selectiva de dades estadístiques d'ensenyament. No representen, doncs, un cost econòmic afegit.

Per a aquells que provenen d'enquestes internacionals, caldria, com ja s'ha dit abans, estudiar una solució que faci possible la participació de cara al futur.

Els Indicadors "propis" o "interns" de Catalunya hauran de ser no solament definits sinó també "quantificats" des del punt de vista dels recursos. Sobretot pel que fa als de "resultats dels alumnes". Atès que aquest bloc és essencial per a la coherència de tot el sistema d'indicadors, i en coherència també amb les característiques del nostre país, es proposa que en la pròxima actualització d'aquest recull d'indicadors s'incloguin com a mínim els de resultats en **llengua** i en **història catalanes** a la fi , si més no, d'algun dels tres nivells que s'han assenyalat.

Barcelona, 3 de maig de 1.995.